

Sy-li spěwał,
Pilnje džěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatosok
Zradny je.

Za staw sprócnj
Napoł mócnj
Lubosć ma;
Bóh pak swěrnj
Přez spar měrnj
Čerstwosć da.

Njeh ty spěwał
Swěrnje džěłał
Wšědne dny;
Džěń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebyjes mana
Njeh ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Klě Bóh poda,
Wokřew će. F.

• Sserbske njedželske łopjeno. •

Budyschin

18. dezembra 1927

Bauken

Čisłowy a nakład Smolerjez knižicizšćezěrnje a knižarnje šap. družst. s wobm. ruł. w Budyschinje.
Wulhadža łóždu šobotu a płaczi běrtlětnje 78 šlotych pjenježłow.

4. njedžela adwenta.

1. Jana 1, 1—4.

Schtwórtu njedželu adwenta šwjecizimj džěnka, a lubosć nj šwjedžen hodow šo s mozu k nam pschibližuje. „Tón Knjes je blisko.“ Někotre dnj hišće, a najšbóžniša powěsć šo nam dostanje: „Wam je šo džěnka šbóžnik narodžil.“ Njeh šmjertna płachta šemju pschiknwa, njeh nózna čžemnosć naž šahe wobdawa, tola žadnj šwjedžen njeje nam tak witany, kaž hodownj šwjedžen je šwojimi šelenymi šhtomami, jažnymi šwěčłkami a bohatymi darami. Ženje šo ludžo tak njebliža, ženje šebi tak wjele lubosće njewopokasuja kaž k hodam. Haj, hodnj šu šwjedžen čžłowšćeje lubosće.

Ale šhto je tola čžłowška lubosć pornj Božej wulkej lubosći, kiž je nam šwojeho jenicžkeho narodženeho šyna dał. To je prawe Bože džěčžo! A wjekele na Božej lubosći we Khrystužku je prawe hodowne wjekele. A tajkej wjekełosći naž džěnšniša epistola napomina, hdnž tam šłnšimj: „To wam pižamj, šo by wascha wjekełosć pošna była.“ Tuto šłowo płaczi tež nam. Pschetož tak pišće japoštol Jan: „Šhtož wot špocžatka bě.“ Wón mēni Khrystuža, jenicžkeho narodženeho Šsyna wot Wótza. A wón mjenuje Jesom Khrysta „to šłowo toho žiwjenja“. Šłowo je wuprajenje a šjewjenje šnutsowneje myšle. Se šłowom na jažne dawamj šwoju šnutsownu myšl a šwoju wutrobu. Tak je šo Bóh Wótž w Jesužu Khrystužu šjewil a je we nim šwoje šnutsowne bncze na šjawne dał, je we nim šwoju wutrobu wotkrył. A šhto dha je to, šhtož čže Bóh w Khrystužu šjewicž? naš šłst nam wotmołwa: „to šłowo toho žiwjenja“. Tón,

kiž ma žiwjenje šam we šebi, dawa tež nam wěrne žiwjenje. Šhtož tute šłowo toho žiwjenja šacžšnje, tón čžehnje šmjercž ša šobu. Pschetož přjedn hacž Bóh njebješa a šemju štwori, dnrbjeshe tón tu bncž, pišes šotrehož šu wšhitke wěžnj čžinjene. A naš Kšbóžnik šam špomina na šwoje bncze pola Wótza, hdnž prošnj: „Pschekražń mje s tej kražnosću, šotruž mējach piši tebi, přjedn dnžli šwět šažoženy bě.“

A tuto Bože šłowo je nětko w Jesužu Khrystužu do našeho šwěta pschishło. „Šhtož šmj šłnšeli, šhtož se šwojimaj wocžomaj šmj widželi.“ Tak pišće šwjatnj Jan we našim tekšće. Čžehodla pak pišće wón tute šłowo tak najdrobnišcho? Šo by pošasał, šo je jeho šwědčjenje žyle wěšte a wěrne; šo šebi nješku to wumyšliti, ale šo šu wšhitžnj japoštoljo našonili, šo je Jesuž Khrystuž wěrny čžłowjek był wot šwojeho naroda hacž do k njebju špicža. S tym pak wón njehašche prajicž, šo je Jesuž Khrystuž jenož čžłowjek był — tohodla wón jeho tež mjenuje: wěčžne šłowo! Jesuž Khrystuž bě pošajim w našonjenju japoštolow „Boži a čžłowški šyn“. Pschetož to woni bōršnj widžachu, šo bēchu w Jesužu Khrystužu něšhto druge namałali, dnžli jenož čžłowjeka. Se šwojimaj wuščomaj šu Jesužowe lubošne rēcže šłnšeli; se šwojimaj wocžomaj šu jeho šutki lubosće widželi; haj Jan hišće něšhto wošebite pišće, šo je to šłowo toho žiwjenja namałal. Jan je tola tón najlěpišči šwědč, kiž ša blidom šedžeshe na Jesužowym klinje.

A hdnž šo mj prašchamj: čžehodla pišće to Jan wšhitko? dha mj tola tež wotmołwienie w našim tekšće namałamj: „Šo by naše towaštvo był s Wótžom a jeho šynom Jesom Khrystom, a šo by wascha wjekełosć pošna była.“

Tón plód šwědczenja tnych japošćotow dnyrbjesche potajkim žiwe towarštwo i tajtimi hnyč, kotřiž su i towaršchemi i Khrystužom. A Khrystuž sam je tute towarštwo we wěrje. jako tónz křesćijanštwo postajit, pšchetož wón je to wulke šlubjenje wuprajit: „A budže jene stadło a jedyn pastyr.“ Kaž rjane a wofšewjaze tola je, hdyž wěmy, so kóždu nje-dželu a kóždu šwjatn džen w Božich domach žyć šynw w tej jenej křesćijanškej wěrje su šhromadžene.

A tuto towarštwo mjes křesćijanami pak tež dnyrbi hnyč towarštwo i Wótjom a jeho šynom, Jesom Khrystom. To je tón najwjetšy wotpohlad šwědczenja japošćotow. To pak tež sa naž rěka, so dnyrimy do Božeho džěcžatštwo šastupicž, a to my hinaž njemóžemy hacž pšches wěru do Jesom Khrysta.

A hišćeje jedyn wotpohlad mějesche šwědczenje japošćotow; Jan šćončy šwoju epistolu i tymi šłowami: „To wam pišamy, so by wašcha wjekełoscž poľna była.“ Žom njeje rěč wo šwětnym wjekeľu, ale wo wjekeľu dušce, so šmy pšches Khrystuža wumóženi, so mamy hnadneho Boha a so šměmy měr Boži woptacž. Pola wučžomnikow běšche tuto wjekeľe poľne, pšchetož woni mějachu Knjesa pšchi šebi a wi-džachu jeho wot woblicža i woblicžu. So pak by tež nětko našche wjekeľe na tym Knjesu po móžnosćžu poľne było, dha su japošćotoljo nam Jesuža Khrystuža poľnje pšchipowědali. To najšbóžnišche wjekeľe pak nam pšchinješe lube hodowne póšelštwo: „Šlaj, ja pšchipowědam pam wulke wjekeľe, kotrež wšchemu ludu šo došćacž budže; pšchetož wam je šo dženža Šbóžnik narodžit, kotryž je Khrystuž, tón Knjes.“ Tohodla wjekeľcže šo w tym Knjesu kóždu cžaž a šažo praju wam: wjekeľcže šo! Šamjen.

Posledni měřaz lěta.

Šlób: Wojui prawje, hdyž ta hnada.

Bórny šažo lěto šadn,
Bratšja, kotry, šmějemy!
Božo, ty naž wšchitkich i hnady
We nim šwěru nožny šy.

Wjedla je naž ruža twoja
Dobra, šylna, wótzowšća;
Rany wšchitke pod njej hoja,
Wšchitke pod njej šažija.

Šrěchow našchich je wšchak wjele
Pšched twojimaž wocžomaj!
Nětk na našchu nusu dele,
Knježe, hnadnje pohladaj!

Dobrego pak wulzy wjele
Šsmilnosć twoja nješćončžna
Džěcžom šwojim i njebež šćeľe
Hacž do pošlednjeho dnja.

Poľna šhwalby, poľna džaka
Štupa dušcha pšched tebe!
Šandžel Boži hižo cžaka,
So mnu šanjeľcž šhwalenje.

Łěta tónz, tónz šemšćoh' běha —
Bórny, nahle šnadž je tu —
Dušcha wěrjaza šo šběha
Š kražnej, štrošćtnej nadžiju.

100lětny jubilej lutherskeje šchule we Wufrancžizach.

(Rónž.)

Naprašchowachu šo tam a šem; šćončžnje namašachu we Rašojdach młodeho wučžerja, kotryž bě šwólniwy, nowe šašćojništwo pšchijecž. To bě Šandrij Ducžmann, rodženy 8. augusta 1808. Wón bě w Porščizach pola šantor Šilbriga ša šulšćeho pomožnika był a bě šo na tuto tehdy šwucžene wašchne na wučžeršće šašćojništwo pšchihotował.

Wučžer Ducžmann dnyrbjesche šo nětk najprjedy pšchi-šlušćnemu wotřežnemu šulšćemu inspektorej šuperinten-dentej Bušchej w Rothenburgu pšchedšćajicž a pšches tutoho wo dowolnosćž ša šwoje džěto pola wšchnosćže w Liegnizy prožycž. Džen 24. novembra 1827 šapocža wón šwoje ros-wučžowanie we Wufrancžizach i 57 džěcžimi. Šyndom na-lěto šapocžachu šchulu twaricž; rycžeršćubło dari drjemo, burjo pšchimožowanie a šhěžkarjo pšchipodawanje; kóždu pomhašche kaž jenož móžesche. W šamšnym lěcže 1828 bu twar došonjany.

Došhody wučžerja běchu šnadne. W pjenješach mějesche wučžer jenož šulšći pjenjes, kotryž bě wšchnosćž pšchišćoliła a kotryž džěcži kóždu tydžen šobu do šchule nošchachu. Róžde džěcžo w 1. rjadowni mějesche 9 pj., w 2. rjadowni 6 pj. na tydžen pšacžicž. To wěšo wučžerjej ša šežiwjenje njedošahšche.

Wučžer mějesche bydlenje w šchuli darmo a došćawašche na lěto 12 kóřow rožki po Drježdžanškej měrje, 2 šlošćraj šchmřěłownych šchčžepow, $\frac{5}{4}$ šohčža došćich, 5 šop twjerdyh walcžkow, 4000 křuchow torša; wšcho mějesche šo jemu darmo domoj šwošćž. Nimo toho wužiwašche 2 jutrije a 45 prutow pola a šuchinšću šahrodku pšchi šchuli. Wot rycžeršćubla došćawašche na lěto $5\frac{1}{4}$ mašći rožki, wot burow 12 mašćow šhlěba, wot šahrodnikow a burow 12 ržannych šnopow; dwójžy šo ša njeho w gmejnje wokoło džěšche; pšchi tym nješmědžišche žadny hospodař mjenje dylłi $7\frac{1}{2}$ šlēbornych dawacž. Dale běšchtej hišćeje 2 jutri pola tomu pšchewošćajenej ša wuži-wanje, kotryž bě na šchuli i wučžerjom. Našpomnjene 12 kóřow rožki bu wot džěžatka wotčžehnjene, kotryž mějesche Wufrancžicžanšća gmejna po šašarowanju do Wulkeho Rašchowa tam šararjej wotedawacž, a šchtož šo i tym našběra, šo šo dwójžy wokoło džěšche, to bě do toho Bartšći šantor došćawał.

Šažo bě Wufrancžicžanšća wošada se šašćkeje ewangelšćo-lutherskeje žyrkwje wušarowana, pšchindže w Pruškej union mjes lutherskeje a reforměrowanej žyrkwju. To bu ša našchu šchulu i rosrižazej wažnosćžu. Kaž na wjele měšćnach Prušćkeje, tak běchu tež we Wufrancžizach luthersžy, kotřiž unionu tuteju wušnacžow i pšchicžinow šwědomja wotpoľašowachu; wont chynchu doľalnež žyrkwu šwěrnu wošćacž. Do nich šlušćesche tež šantor Ducžman, kotryž 17. januara 1846 i wjetšchej ličž bu wošadnyh šažo i uniony wušćupi. Š toho ščžehowašche, šo mějesche Ducžman dlešche jednanja i šararjom Mišćnarjom we Wulkim Rašchowje a se šuperintendentom Šchoľtu we Ašchischowje. Tute wošćachu bjes wušpěcha; Ducžman wošća šwojemu pšchěšwědcženu šwěrnny a šo do uniony njewróčži. Na tym njepšcheměni tež ničžo, šo jemu hrožachu, jeho se šlužby pušććicž. Tež jednanje pšched radu njemějesche dru-heho wušpěcha. Ducžman wošća pšchi šwojim rosšbudže: „Ša njemóžu hinaž!“ Tuž bu po porucžnosćži wšchnosćže 2. měr-za 1846 se šašćojnišćwa pušććženy; hacž do jutrow jenož šmě-džesche wobndlenje w šchuli wobšchowacž.

kwójbje dwójzjy džakny kwjedzeń, a wožad a pšheczełstwo a saštojńzjy bratšja a dobri snaczi ku jón jako tajki kóbu kwje-
czili. Słowna kwjatoczność wotně kó wutoru pšhipońdnju
na farje. Po wuspěwanym džaknym kěrlušchu rěčeske naj-
prjedy w mjenje zyrkwineje wšichnosće k. superintendent
Gröhlch, kó słožiłšchi na Luk. 1, 79, a pšhepoda tež sašlužby
k. jubilara pšhipońawaze wopišmo. Sa kěrbštu předařsku
konferenzu wupraji k. wšichšchi farar Domašcha šbožopšhecza,
wopominajo w kěrbškej kwjedzeńskej narěczy 25lětnje skutko-
wanje k. jubilara mjes Sserbami a ša Sserbow, wukhadžejo
wot bibliškeho słowa: „Moja hnada kó wot tebe njeňuje.“
Skónčejo jecho po dobrym waschnju kěrbškej konferenzy,
pšchi tajkich škladnošćach wukonjanym, požohnowa. Knjes
farar Groša-Budnyški kó pšchisamkny; rěčeske w mjenje Bu-
dnyškej konferenzy; ša šakladne słowo bě kěbi 1. Mójs. 26, 24
wuswolil. Hdny bě hišće k. farar Wyrzacž-Mošaczanski ša
Lubišsku konferenzu porěczał, kó słožujo na 23. Psalm, wot-
mołwi knjes jubilar, widomnje hnuty, špominajo na to wje-
kele a kšutne, šhto běchu dotalne lěta, wožebje pošlednjeje,
pšchinjeke. Džak a modlitwa kłincšeske pšhe wšcho, tež še
modlitwy a špěwa, š kotrymajž kó tuta kwjatoczność skón-
czy. W njej běchu wšchě našpomnjene tš konferenzu jubilejne
dary pšhepodaše; na njej kó nimo pšheczełstwa fararjez
kwójbny, mjes kotrymiž móžachmy wožebje seniora šakšeho
duchowńštwu, knjesa lic. fararja Mróšaka witacz, prynzeša
š Lippe jako šastupjerška kollatury, duchowni a drušy wob-
dželiču. Dalše kwjatoczność šezehowachu. Tak šamkny
džek wječor š towarštwom žonow pod wjednštwom prynzešy
š Lippe; na šezehowazym dnju požwjeczichu jubilej šastupje-
rjo wožadny še kwojim měštopšhedžydu šantorom Böhme-
rom, tohorunja pošawnški kšór a zyrkwiny kšór; pšhed wo-
žadnym šastupjerštwom wupraji tež ša kollaturške knježštwu,
ša prynza Ferdinanda š Lippe, prynzeša š Lippe wožebite
šbožopšhecza. Pšchi tutny škladnošćach bu wjele rjaných da-
row k. jubilaraj a jecho knjeni mandželškej pšhepodatny, tat
n. pšch. wot wožadny rjaný wulki kóžany štoł. A tež hewał je
kó na tutón jubilej hišće špominako še słowom a skutkom.
Njek Bóh tón Knjes po kwojej hnadneje woli dopjelni wšchě
te nutrne šbožopšhecza a modlitwy k žohnowanju jubilara a
fararjez kwójbny a žyleje wožadny!

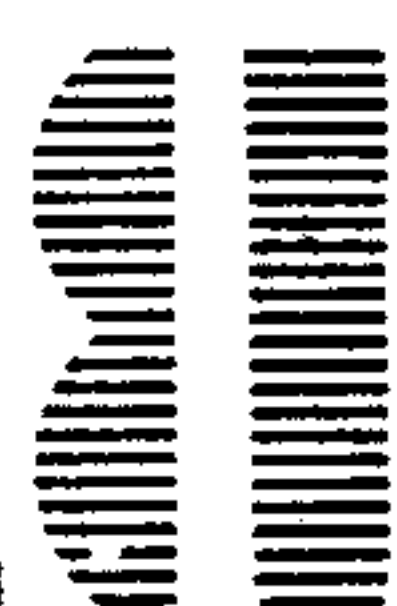
Š **Hodžija.** Njedželu 4. adventa je kó 25 lět minyło, šo
knjes farar Voigt w naškej wožadze skutkuje. Knjes jubilar
běške w lěče 1896 š wikarom we Lupoji a w lěče 1898 š ka-
planom w Ketlicach. Wot tam jecho w lěče 1902 na město
něčziškeho wšichškeho fararja Domaški do Hodžija ša ka-
plana powoľachu. Tuž je nětko 25 lět, šo kwoje nastupne pře-
dowanie w Hodžijškim Božim domje džeržeske. Po kmjerczi
njesapomniteho fararja Kšichžana do přenjejo šakšeho měš-
na poštupi. Tutón žyly cžak je jubilar we wulkim žohnowa-
nju we wožadze skutkował, w najhóršich cžakach jej šlužit
nanajšwěrnšcho. We wšchěch kwojich 42 wšach džakowna wo-
žada na jubilejškim dnju kwojeho fararja štrowi a jemu a
kěbi pšheje, šo Bóh w njebežach by dale š nim był.

— Lipš ma nowy dom diaconškow a š nim žyła Šakša.
Dotalny Lipšczanski macžekny dom diaconškow ležeske wo-
křjedž tny tak mjenowaných Borsdorfskich wuštawow. To
njebe ša naš cžak wjazny pšchihodne, dokelž kó nětkle wot
diaconškow wjele wjazny žada hacž jenož tajke dželo w tajkich
wuštawach; nimo toho bě tam to žiwjenje a tak rošwucžowa-
nje mylene š postupowazym a kó rošchěrjazym žiwjenjom
wulkeho měšta. Tohodla bě to ša kotry Borsdorfskeho doma

riany dar, jako bu ša nje w Lindhardze bywšchi wuhojenški
dom do rjaneho noweho macžekneho doma pšhetwarjeny.
Wón mjenuje kó nětko „Neu-Borsdorf“. Džek 23. oktobra
bu požwjeczeny, pšhe de wšchěm še kwjedzeńskej Božej šluž-
bu. Modleńja doma chze š dobom tež ša Lindhardt byčž
měštno Božich šlužbow. — Šo bychu kó nětko tež w ludže
namakale wožoby, kotrež chzedža pak tu pak w Dreždžanskim
macžeknym domje šastupicz do rjaneye, nadobneje, ale pak
tež cžeskeje šlužby diaconškow. To je žohnowana šlužba:
w njej móžesh wulny wjele žohnowanja pšchinoschowacz kšo-
rym a štrowym, bėdnym a tnyšnym, wulkim a małym, mło-
dym a štarym a w njej móžesh žnjecz šamo wjele Božeho
žohnowanja. Naš cžak a jecho nuly, našcha ewangelška zyrkej
a jeje bėdženja, wšcho to woła do luda: Pojče a šlužče we
Křyštufowej lubošczy kaž Tabea! Bože žohnowanje budže
š wami!

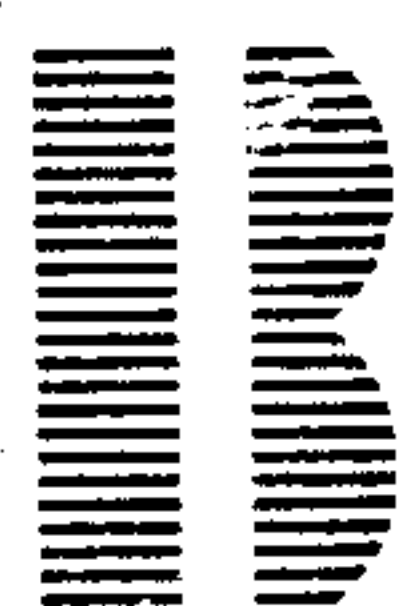
Hdže to duzy? Nowiny ku pižale pšhed křótkim wo-
trojnym šamomordarštwu młodnych kommuništow w Kőpe-
niku. Domoj pšchischedšchi š kommunistškej demonstrazije,
š kotrež dnybjeske kó 10lětnje wobštacze šowjetškej Ruškej
wopominacz, špytachu kó šatšelicž. Dwejo šaj morwaj, tón
tšeczš wostanje cžak žiwjenja šlepny, kšiba šo je mjes tym tež
wumřel abo kó domoril, kaž je to hižo špytal, šhoniwšchi, šo
ša cžak žiwjenja šlepny wostanje. Tutón podawš je šnamjo
cžaka, kažkež kó podobne tež hewał pošajuja. Wuhladawšchi
tu demonstraziju a špošnawšchi jeje wotpošladny a wotpošladny
žykeho kommunistškeho skutkowanja a te plodny, kotrež tajke
škutkowanje je pšchinjeke a kotrež njeje pšchinjeke, šadwelo-
wachu, a njemějo žaneho šakozka ša kwoje žiwjenje wjazny, šo
šatšeliču. A šhto dha ma tajki cžlowjek — to njetřeba
kommunista byčž! — hišće potom, hdny kó jecho nadžije nje-
dopjelnja, hdny dobnył wuwostawa, hdny pšchidže wozuczenje
a špošnawanje?! Nicžo nima hacž kulku a pištoliju abo titku
jėda abo štrny abo wodu! Tón pad je wulki. A to wšcho
tehodla, dokelž wón njebe mudry twarz, kotryž kwoje žiwje-
nje šakozki na škału, kotraž njepowalna, na tu wěru do Žesufa
Křyštufka, dokelž njetwarjeske kwoje žiwjenje a šbožo na
tutym šakozku dale a tehodla tež niz pšchichod kwojeho luda.
— To njeplacz jenož šastupjeršam šowjetškich šaměrow, to
placz kóždemu, kotryž wopušchczš šakozk nabožny a kšodži
pucze materializma a šapřewanja duchowneho a nabožneho,
njech wón politišny šteji w partiji kažkež chze. To wšcho je
jene: mene, mene tekel upharšin! Hdže to duzy? tamny po-
dawš a tak někotry podobny tež š druhich woršchtow a politi-
škich křuhow nam dawa wotmołwu na tuto praščenje. Hdže
to duzy? Wšmi tutu wotmołwu a tuto praščenje a rospo-
minaj, hdže to duzy šam šny, hdny wěru do Žesufa Křyštufka
šaczšknjesch a hdže to duzy lud, kotryž chzyl š wukubľanja a
š wocžehnjenja škulow a wucžernjom wšacz nabožinu a wěru!
Lubošč k wótnemu křajej, dobre počinki, dobre waschnje to
wšcho a druge njedožaha a nješdžerži ani cžlowjeka ani lud,
hdny nawaly cžaka a nuly pšchidžajeja, hdny šakozk wěry,
nabožiny, hdny Křyštuf tu njeje!

Žitowanje: D. w B. ša hodowniczku.

Kuščže kěbi kěrbštu

wottoržansku protyfu.

Šamołwity redaktor: farar Wyrzacž w Mošaczach.